

ШЫН

СОВЕТ ЗВЛЕДИНИН КОМУНИСТИК ПАРТИЯНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛҘАШ
КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛҘАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

1925 чылда
үндөмөттөгөн

1956
АПРЕЛЬ
10
ВТОРНИК
№ 74 (3527)

Өртөө 20 коп.

БОГУНГУ СОЛУДА

Тываның ажылчы чоннары СЭКП-ниң
XX съездинин шийттирлерин амыдыралга
боттандырал дээш демиселде (1 арын)
Бүдүрүлгө планын хуусаа бетинде күү-
сөдир (1 арын).
Часкы хову ажылчы эгелээн (1 арын).
С. Чымыс. — Болжол бүдүрүлгөниң
кыдыра Советтик ууртууга (2 арын).
И. Төркү. — Облостробсостун ажылчы
чаа негелдериниң деңгээлине (2 арын).

Коммунист партия Ленинге шы-
чылы-биле тилеп келген болжол
турар (2—3 арыннарда).
Төрөөн чуртта хей сүт продуктуларын
берээлдер (3 арын).
Тайбынны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң
өлзә сессиязының ажиттыганы (4
арын).
Бельгияда «Совет филмнери» идел-
ганын байырлыг ажылышканы (4
арын).

СЭКП-ниң XX съездинин түнөөдөрү
Польшада чугаажап турары (4 арын).
«КНО-нун Европага хамаарыштыр Эко-
номиктиг комиссиязының XI сессиязының
ажиттыганы (4 арын).
Исландияның даштыкы херектер
инстриция меделели (4 арын).

КӨДЭЭГЕ МАССА-ПОЛИТИКТИГ АЖЫЛАДЫ КҮШТЕЛДИРЕР

Партияның XX съездинин шийттир-
лери көдөөгө масса-политиктиг болжаш
культура-чырымышкын ажылының дең-
гээли бедирин негеп турар. Көдөөгө мас-
са-политиктиг ажыл ССРЗ-ниң улус
ажыл-агынын хөгжүдүрүлгөсү алыгы беш
чыл планының талазы-биле СЭКП-ниң XX
съездинин Директиваларын ажылчы
чоннарга тайылбырлаарыңа, үлүштүр, көд-
дөө ажыл-агый талазы-биле партияның
ажылдап кылган политиказын тайылбыр-
лаарыңа, ажыл-агый, культура тургу-
зукунуңуң сорулгаларын күтсөдирин-
кассаларың мобилизацияларынча угул-
ган турар ужурут.

Көдөөдө, МТС-терде болжаш совхоз-
тарда масса-политиктиг ажылдың деңге-
ли дыка бедир болуп четтир күштер
болжаш аргалар бисте бар. Ылангы СЭКП
Кызыл хооромунда база көдөө райоонна-
да партия, совет актив, башкылар, ажи-
лдер болжаш көдөө ажыл-агыйның тусай
эреминилери, партия жекигүчү эвес кол-
хозчу актив өскөн, көдөө ажыл-агыйның
чаарткычылдыгын, мурнакчыларын
саны угузган. Чок көдөөдө. Партия ор-
ганизациялары ол күштерин чөп ачылга-
рындан ажыл-херектин байдалы угуз та-
маарыг деп чүе билгилер. Шынал-
да, байдала масса ортузунда политиктиг
ажыл эки тургустунган болуп, мына
ажыл-херек эки чөп турар. Бо талазы-
биле Баян-Хем районун «Кызыл тара-
чы» колхозта партия организациязының
бескү ажылчы кымын турарын чиккезе
ап болур. СЭКП-ниң XX съездинин ма-
териалдарын колхозтун 4 фермаларында
болжашкыра өөренип турарындан алыга
колхозчуларын ортузунда база эки ор-
ганизация. Партия организациязы (секе-
тары эш Серенма) масса-политиктиг
ажылды эки тургускан. СЭКП-ниң XX
съездинин материалдарын темалар айы-
биле планнама, тус-түс бөлүктөр айы-
биле айттыргалар аныкталган. Агитаторлар
съездинин Директиваларын, эш Хру-
щевтун болжаш эш Бугаланинниң илети-
лерин колхозчуларга таныштырарын доос-
кан. Агитаторлар — агроном Илюшников,
зоотехник Коромислова болжаш Петермо-
ва чүткө бестеда чорудары-биле кызылгар-
латымай, хары эки организациячылар
болуп, ажылда четкестерин илереди, олар-
нын чайларды кемчелерин ап турарлар.
Колхозтун саанчыларын Шамаева болжаш
Завилова олар 1955 чылдың октябры 1-
ден эгелөөн бо чылдың апрель бирээге че-
дир боттарында быжыгалаан илек бүртү-
дөн 913,2—806,4 литр сүттү саап алган-
нар. Колхозта партия организациязын агит-
лестикту фермаларга айла ийи удаа, ол
ийиңде көргүзүлгө болжаш күндөдө самби-
ралары база үлүштүр турар. Агитколлек-
тивте 20 агитаторлар бар. Фермалар
айы-биле оларын хураалары 5 удаа
эрттирген. Колхозта партия организациязы
часкы тарылга үеинде чорудар масса-
политиктиг ажылдың планын чоготкан.
Хову турлагларын, трактор вагончукта-
рын дерип кылып, радиопримкилерин
тургузарын, часкы хову ажылдарынын
үеинде кино көргүзүлгөсүн организация-
рыш, шилчир Кызыл тукут тургузарын,
солуннар чедирилгезин чөгүр ай-шаанда
организацияларын планда тодаргай айткан.
Масса-политиктиг ажыл ажыл-агыйның
адырларында элөөн чедиринилерин чедип
алырында дузалаан. Ындыг болза-да по-
литиктиг агитациянын айттырында пар-
тия райкомунун эсеп чокка эртирп тур-
ар угуз четкестерин карбей барып бол-
бас. Хүн-бүрүнү агитация ажылы болза,
массалар-биле партия организацияларын
харылазын быжыгаларын чугула
чепсөө болуп деп чүвени чөп болганда
ханымы-биле байланып турар. Масс-поли-
тиктиг ажылды бот барымдаалап көрү-
нүң бюрократыг фактылары аждаа бар.

Эзөөн хей районнара съездинин ма-
териалдарын өөренип чүткө номулуга че-
кири-биле чорудуп турар. Партияның XX
съездинин калдыг-бир кезең өөренип
районун, МТС-тиң болжаш колхозтун,
совхозтун амыралды-биле холбоштырып,
ажылда бар четкестерин илереди, ажи-
лдаткымайн турар курамыларын илереди
тип тывар талазы-биле организациякы
ажылды күштедирер херек.

Партияның болжаш чазактын салгыш
салышкынынын ажылы-биле бистин об-
ласта колхоз клубтарынын, культура ба-
жынаарынын, библиотекарларынын четкиш
калыбары, культура-чырымышкын албан
челериниң калдары өзүп турар.

Часкы хову ажылы эгелээн

ИИП-ТА. (Телефон-биле). Жанаов ат-
тыг колхозтун Бора-Тейде хову турлаанда
деминг күш-ажыл хөгүдү-биле эгелээн.
Хову ажылынын баштайгы хүнү—апрель
8-те тракторист эш Сувакит 64 гектар-
нын шыгын бадыртып илтирээт. Тракто-
рист эш Малайх-оол хүнде 8 гектарын
хоуду илтирээр нормалар ол хүн 6
гектарын ажырган. Колхозчу тараамаклар
болжаш механизаторлар часкы тарылганы
6 ажал хүннеринде доозарын хүлээген,
чакпн тарыларын апрель 10-да эгелээр-
биле үрешинерин туралда ашырын ал-
ган.

Булутура бажындары, клубтар, би-
блиотекалар, кымыл булунар масса-поли-
тиктиг болжаш культура-чырымышкын
ажылылар чорударында партия орган-
зацияларының даяныр чөлери болуп
ужурут. «Мурнакчы дуржуганы пропа-
гандаларын калбартырында, агротехни-
каны өөренирген дузалаанышпаан, ол ал-
бан чөлери көдөө ажыл-агыйны угуз
иый көдүрүлгөсүн программазын боттан-
дырында чугула ролуу ойнар»—деп
партияның XX съездинин СЭКП ТК-
нын өчөгүт илеткелинде Н. С. Хрущев чу-
гаалаан.

Областа культура-чырымышкын албан
челериниң ажылы сөүгү үеде элөөн ажи-
лделгил болуп турар. Чонун ортузунда
лекцияларын номулун, беселаларын уда-
ларга чорудуп, бот-тыныгыр уран-чүтү
болжашкыра концерттерин организацияп
турар алган. Лекциялар номулугама-
на, концерттер көргүзүлгөсүнүн ханы
көдөөн хей-хей культура төптеринде
номулуга конференцияларын эрттирп,
көдөө ажыл-агый филмнерин чугаала-
жып, айттыр, харылар кезежлерин ор-
ганизацияп турар алган. Бо талазы-биле
Танды районун Кочетов суурун, Эрөн
болжаш Чаа-Хал районун культура ба-
жынаарынын эки ажылы демделеп бо-
лур. Ылангы Чаа-Хал районун культу-
ра бажынында шил, концерттик үеңе ки-
жи киржичилиг болжашкыра доктаамал
ажылдап, район төвүнө болжаш колхозтар
га концерттерин көргүзүп турар. Булу-
тура бажынынын бот-тыныгыр уран-чүтү
болжашкыра киржичилери Шагаа-
Арыг болжаш Чааана хоорайларга барып
концерттерин көргүзүп турар. Танды рай-
онун Бай-Хаак суурун культура ба-
жыны багай эвес ажылдап турар. Ында
шылкың, ырымны, таңымын, мууызын
болжаш еске-да бот-тыныгыр уран-чүтү
дүн болжашкыра киржичилери «Кы-
зыл партия» колхозка, Бай-Хаак МТС-е
сөзүн концерттерин көргүскөндөр.

Ажылчы чоннарың илеагы болжаш
культураут негелдерин соксаал чөк өзүп
турар. Бо негелдерин ханылар херекке
партия организациялары культура-чыры-
мышкын албан чөлериң угурут тала-
зы-биле ажылды үдөөнүн-биле экижи-
лэр эрежөө чугула. Бис болза, клуб,
культура бажыны, номулуга чериниң кө-
жүп чорупу культура бүртүлгө бот-
тыныгыр уран-чүтүлү көргүзүлгөсүн
организацияларын турарын чедип алыр
ужурут бис. Ындыг болза-да областа
элөөн хей культура-чырымышкынның
албан чөлери амы үеңе негелдерин
ыракта-ла күтсөдир турарын каш чи-
жетерден алырга тодаргай. Сүт-Хал рай-
онун Калинин, Сталин болжаш Киров ат-
тыг колхозтарда мынчага чедир клуб чөк.
Бай-Тайга районун колхозтарынын клуб-
тары бот-тыныгыр уран-чүтү бөл-
гүнери ажилдап байтайгай, харын кино
көргүзүлгөсүн бестеда үдөөлүп турган.
Улуг-Хем районда культура-чырымыш-
кын албан чөлериңн ажылы күдү дең-
гээде туруп турар. Районда көдөө клуб-
тар ам-даа культураның бөдүлүг төптери
болуп шыдааан, бот-тыныгыр уран-чүтү
бөлгүнери ажилдап турар, мылангы
олар кышка кончуг четпес белектинген.
Чамдык клубтарын септелген кылым-
маан, хиралт, оок болуп турган. Оң ха-
рааны-биле массалыг ажылды чорудары-
нын аргалы барык чөк турган. Чамдык
колхозтарын баштаар чериниң дараалары
кулуп тулууга, оң дериг-херекселгине
чарыгдаларын «самчылдыг» чүе кыл-
дыр көр хөөнөр бар.

Булутура төптериниң тулуунуң херек-
ке колхозтарын баштаар чөлери, пар-
тия организациялары болжаш кыды Совет-
тер кол ролдуг болуп турар. Колхозтар-
нын эки туралы-биле клубтар тулуп ап
болур аргалар колхозтарда бар. Булу-
тура төптериниң тулууга чатыс ай кешир
барымдаалаа чөгүр. Чамдык колхозтар-
нын баштаар чөлери ону барымдаала-
байн турарлар.

Масса-политиктиг болжаш культура-чы-
рымышкын ажылы амы үеңе сорул-
галарының деңгээлине чедир көдүр дээш
бүтү-ле болжаш аргаларын ажылаар
херек. Бо ажылды ажал-агыйнын еске
айтыргаларында чарымтырып болбас
деп чүвени партия организациялары бот-
тарынын ажылында ууртууга болжаш
ужурут.

СЕСЕРЛИГ. (Телефон-биле). «Баян-Хем»
колхозтун баштаар чериниң апрель 8-те
болжаш хураалында Кызыл МТС-тиң ол кол-
хозка ажилдап-биле барган механизатор-
лары база олурушкан. Тарылганы кыс-
ка үеде бедик шынарыг доозарын шийт-
тирээт, хураал соонда туралга үнүшкен.
Колхозтун Бегере турлаанда 3 тракторлар
черини шыгы бадыра илтирээр «апрель
9-та эгелей берген. Оон ийи Байн-
Кол, Баян-Хем, Сесерлиг бугаларының
ашталгында 60 кижи ажилдап турар.

Колхозтун фермаларында

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК. (Телефон-биле).
Адыгы беш чыл планының талазы-биле
Директиваларын танышкан, Барыин-Хем-
чик районда Ворошилов аттыг колхозтун
малчынары социалист чарышка алган
хүлээлгелерин чедириниң күтсөдир
турар. Шээр мал 18 кыштагаларда менди
болжаш хүр чыл ажып турар.

Апрель 5-ке чедир төртүтүнген 459
аиялар, 732 хураганнар бүрүн камга-
латынган. Моон сонгаар-даа төртүтүр
чаш малды чигирп чокка өстүрүп алыр
болжашкыра бүртүлгөсүн хүлээнип ту-
рар. Бо талазы-биле Тойбу, Тейбит, На-
зын-оол мынкан мурнакчыларын хейнү
демделеп болур.

Съездинин материалдарын ханы өөр-
енишпаан, бо чылын хей бүртүдүнген 1,6
килограммдан эзөөн эвес дүктү кыргып
алырын форма ажилдакчылар хүлээп-
ген. Дүктүн түлүдүнн болжашкыра
хойнун кажаанын дегемчилеп, таарымча-
лыг эвес байдаларын чайлап, а бар
түлүдүлериң малчынар чымып турар.
Белек-Байр, Бөзөй олар 2 — 2 шоодай
дүктү чымып алган.

Колхозтун сүт-бараан фермазын эртен
чымын денди чавыс көргүзүлгөсүн бол-
ган, — илектен чүткө 194 килограмм сүт
алган, а бо чылын илек бүртүдүнген орту-
ма-биле 800 килограмм сүттү алырын
саанчылар хүлээнип турар. Колхозта бо
чылын төртүр 54 илек, 82 сарык бар,
бо хүннерге чедир төрөөн 20 илектерден
18 илектерин бызааларын чарган, сүт
эртен чылдындан мракта бедик болуп
турар.

Күш-ажылчы көдүрлүүшкүн

ССРЗ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжү-
диргөсү алыгы беш чыл планының тала-
зы-биле СЭКП-ниң XX съездинин Дирек-
тиваларын Кызыл районун «Баян-Хем»
колхозунун ажыл-ишчилери угуз көдү-
лүүшкүн-биле хүлээп алган амыралга
боттандырал дээш күженишкенин
ажылдап турарлар.

Колхозтун хову бригадалы (бригадир
эш Адыа) тараа культураның 75 тон-
на, кукурузаның 200 килограмм үрө-
нүн чажарында белекпей аргылаан. Та-
раа шалуге өлөк төгөр ажыл багай эвес
чорудуп турар. Өлөк сөөртүлгөсүн
тергелг 2 аят доктаамал ажилдап ту-
рар.

Колхозчулар чокку хүннерге часкы
тарылгага кирер чепсек-херекселдерин
септелгени доозар дээш социалист чар-
ыштын бедиктен хүлээлгезин алган
ажылдап турарлар.

Чаа хүлээлгелер

Улуг-Хем районун Калинин аттыг
көдөө ажыл-агый артелинин малы ту-
луктеп оолдап турар. Хойжу эш Тү-
люш Нурсат ол ажылында үш чыл
ажыг ажилдап келген. Эрткен чымын бо-
лунга быжыгалаан бүгү төртүр хойларын
хураганнарын менди камгалап алган.
Оң казында 490 төртүр хой бар, олар-
нын күш денгээлде эки. Амы түде төрү-
түнген 272 хураганнар менди доругуп
турар. Эш Нурсат ам төртүр хойларын
хураганнарын чидирп чокка ажаап алы-
рын хүлээген.

Бо чылын эш Нурсат шээр мал ажил-
дакчыларының областа чөвүлө хура-
лының ажылында кирешкен, хураалын
шииттиринин дугайында малчынар орту-
зунда тайылбыр ажылы чорудуп турар.
Илек кадарыларын эштер Баян, Окчаа-
оол олар төрөөн 70 илектерин бызаала-
рын менди өстүрүп турар.

СЭКП-ниң XX съездинин төөтүлүг
шииттирлерин амыралга боттандырал
талазы-биле колхозчу малчынар соци-
алист чарыштың чаа хүлээлгелерин ал-
ганнар.

Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозу-
нун малы массалык-биле оолдап эгелээн.
Төрөөн 1360 хойларын 1374 хураганна-
рын менди адылган. Хойжу эш Адыра
590 хойдан 21 хураганнарын артыкка
алырын хүлээген ажилдап турар. Өшкү
кадарыларын эштер Амиржит, Намы-оол
олар баштайгы төртүтүнген 223 аияларын
менди өстүрүп турарлар. Сүт-бараан фер-
мазында 73 бызаалар семис, шыраак дор-
гуп турар.

Адыгы беш чыл планының талазы-биле
СЭКП-ниң XX съездинин Директиваларын
малчынар ханымы-биле өөренип,
чаа хүлээлгелерин эш турар.

Тываның ажылчы чоннары СЭКП-ниң XX съездинин шийттирлерин амыдыралга боттандырал дээш демиселде

Май мурнунуң күш-ажылчы элчөөнде

КВАРТАЛ ПЛАНЫ АЖЫР КҮҮСЕТИНГЕН

СЭКП-ниң XX съездинин материалдарын
Кызылдың далган дээрбениң коллек-
тивиниң ажилдакчылары болжаш инженер-
техниктери угуз көдүрүлгөсүн өөр-
енип турар.

Коллектив XX съездинин төөтүлүг
шииттирлерин болжаш алыгы беш чылды
планының талазы-биле онаалгаларын
амыралга боттандырышпаан, чыл пла-
нын хуусаа бетинде күтсөдир деп бедиктеп
хүлээлгени алган. Кымымаккай күш-
ажылчы түнөөнде коллективниң жеки-
гүнери бо чылдың бирги кварталынын
планын беш хонук бурунгаар күтсөдир.
Дээрбениң ажилдакчылары май мурнунуң
социалист чарышын калбарташ, чаа
бедик көргүзүлгөсүн чедип ап турар.

Бүдүрүлгөсүн планын ай санында ажы-
күсөдир, чүткүлдү күш-ажылчы үдө-
гөр-чижөөн көргүзүп турар мурнакчылар
хей. Оларга коммунист Дрешиң, комсомол-
чү Хулонов база Южаков олар хамаар-
жыр. Олар ажыл нормазын 115—120 хуу
күтсөдир.

КУШ-АЖЫЛЧЫ СОРУК КИРИИШКИН

Алыгы беш чылдың баштайгы чылы—
1956 чылдың бүдүрүлгөсүн планын чедип-
шинин боттандырал дээш Кызылдың а-
гы заводунуң коллективиниң жекигүнери
бедик көдүрүлгөсүн ажилдап турар.
Заводта күш-ажылчы организация-
зын эртен чылдарын экижөөн.

Бүдүрүлгөсүн күтсөдиринге соци-
алист чарышты калбарташ, бүдүрүлгө-
сүн мурнакчыларынын болжаш чарык-
чыларынын ажылынын дуржугаларын не-
тереттени биче эвес ролдуг болган.

Камгалагыңн чуркум шыгыны сагымы,
чүткөң үрөй кымыр чорутуу болжашкыра
болжаш бот-үнеңи чингелер дээш демисел
чедипшинин чөпүп турар. Заводта бот-
тарынын кымымаккай күш ажылы-биле
кыргыг алган эттекини Леа-Хуура, ийи
лааракчылары Зайцев, Буличев, кыды
иш салыкчыны Куркова мынкан мур-
накчылар хей. Олар бирги кварталда
ажыл нормазын 120—150 хуу күтсөдир.

КЫЗЫМАККАЙ КУШ-АЖЫЛЧЫ ТҮНӨӨНДӨ

Кызылдың электростанциязының кол-
лектив мурнакчы бүдүрүлгөсүн дең-
гээнде чедер дээш күженишкенин
ажылдап турарлар. Оларын ол демисел-
линиң багай эвес чөпүп турарын бо чыл-
дың баштайгы айларынын бүдүрүлгөсү
программазынын күтсөдир тодаргай көргү-
скөн.

Бүдүрүлгө планын хуусаа бетинде күтсөдир

Улутур продукциянын бүдүрүп үн-
дүрүн көдүлөп талазы-биле алыгы
беш чыл планының бирги чылы — 1956
чылы салдыгын сорулгаларын хуусаа
бетинде күтсөдир дээш Кызылдың туу-
бай дозунуң коллективниң бүгү совет улус-
биле бедик патриотчу күженишкенин
биле ажилдап турарлар.

Бо чылын сөзгөңа белекпей ажылынын
чорутушпаан, заводтун ажылчынарын,
инженерлерин болжаш техниктери эртен
чылында кол бүдүрүлгөсүн чорудуларын-
нын болжаш аар-саар дузалаар ажилдар-
нын механизациязынын чавыс деңгээ-
линде турганын өөренип көргөш, бо чы-
лын оларын комплекслиг механизация-
рында бар курадарынын ажилдарынын
болжаш күш-ажылчы бүдүрүлгөсүн бе-
дириниң сорулгаларын салган.

Коллектив эртен чылын 3 миллион
тууубу бүдүрүп үндүргөн болза, бо чылын
4 миллион 200 муң тууубуну хөптөө
болжаш 4 миллион тууубуну өртөдүп база
ажылдап кирер планнын. Ону күтсө-
дир-биле заводтун эр, херээжен бүгү
ажылчынарын, техниктери, инженерлерин
социалист чарышты улам-ла калбар-
тып, механизирин бүдүрүлгөсүн ажил-
дап дээш чаржып турарлар.

Завод ам элчөгө 20 муң тууубунун
дой доураан хондар күчүгү «СМ-58»
база элчөгө 8 муң тууубунун доураан
хондар «Колхозник» деп ийи прес аге-
талы доураак шуулар транспортторду
кыдыр эде механизациялаан. Тууубуну эр-
кен чылдарда хол-биле кезер турган
ажылды ам чартык автомат-биле солаан.
Ам чорук эртен чылга доозарга бо чылын
иык хей ажылчы күжүн хөптөөр.
Моон мурнунда дой доураак сөөртү-
гүн ийи вагон чорупу оруун лорт ту-
гусканында күш-ажылчы бүдүрүлгөсүн
чавыс болуп, агрегаттарын доктаамал
ажылдарында шалтыктап, вагоннар ара-
зында маажыр чорутуу болжаш турган.

КОЛЛЕКТИВНИН КЕЖИГҮНЕРИ СЭКП-НИН XX СЪЕЗДИНИН МАТЕРИАЛДАРЫН ӨӨРЕНИШПААН, АЖЫЛ-ХЕРЕК КЫРЫНДА БОТТАНДЫРЫП ТУРАР. БҮДҮРҮЛГӨ- ДЕ МАШИНИСТ ЭШ ДРЕБЯНОВ, МЕХАНИК ЭШ КАРАБЕВ ОЛАР ЭКИ АЖЫЛАП ТУРАЛААР.

АЫШ-ЧЕМЧИЛЕРНИН ЧЕДИШКИНИ

Областың мурнакчы бүдүрүлгөсүн
бирөөн — Кызылдың аш-чем комби-
нарын коллективни бирги кварталын бү-
дүрүлгөсүн программазын ажы күтсөдир, а
марттын — 103 хуу күтсөдир.

Комбинаттын ажылчынарын күш-
ажылчы бүдүрүлгөсүн бедилер, продук-
циянын бот-үнеңи чингелер болжаш оон
шынарын бедилер дээш социалист чары-
шты калбарташ. Чарышка комбинат-
тың хей-хей чедери болжаш бригадалары
эки түнөөлөрдүн чедип алган. № 1 пе-
кариянын хлеб быжырыкчыларын эштер
Бондарев, Бакалова олар чарышка шы-
гарап турар.

Социалист чарышка кондитерчилер
база эки көргүзүлгөсүн чедип алган.
Мына эш Хертек эки ажилдап турар. Ол
болжаш профессионалын эки шилчээлдеп
алганынын түнөөнде чүткө эки болжаш
кончуг эки шынарыг продукцияны берип
турар. Бүдүрүлгөсүн аш Хертек 160
хуудан куудатпай ажилдап келген.

ЧАЗАНЫЧЫЛАРЫНЫ ЧАРЫЖЫ

СЭКП-ниң XX съездинин материалдарын
өөренишпаан, алыгы беш чылдың
баштайгы чылында көргүтүп сорулгаларын
чедипшинин боттандырал дээш.
Кызылдың алгы заводунуң чазаныччы-
лары үрө-түнөөдө ажилдап турарлар.
Чарыштын түнөөнде бирги кварталдын
планын 126 хуу күтсөдир.

Коллективни мурнакчыларын эштер
Таптан, Серен, Шадрин болжаш Барыла
олар ажыл нормазын ай санында 120 хуу
күтсөдир турарлар.

КВАРТАЛ ПЛАНЫН КҮҮСЕТКЕН

Кызылдың ном магазининин ажилда-
кчылары алыгы беш чылдың баштайгы
чылы—1956 чылдың бирги кварталы-
нын планын 114 хуу күтсөдир.

Төрөөн чуртка хөй сүт продуктуларын берээлинер!

Областын районнарын колхозтарында бир инектен сүт саалдазы

Мурнакчы колхозтар

Областын колхозтарынын мурнакчы саанчыларынын инек бүрүзүндөн сүт саалдазынын талазы-биле көргүзүлгери (1955 чылдың октябрь 1-ден 1956 чылдың апрель 1-ге чедир)

Районнар аттары	1955 чылдың октябрь 1-ден 1-де килограмм-биле	1956 чылдың апрель 1-ден 1-де килограмм-биле
Бий-Хем	370,4	253,2
Каз-Хем	226,1	132,5
Танды	204,8	147,4
Улут-Хем	182,1	100,0
Кызыл	174,6	114,9
Току	162,9	83,0
Чөөн-Хемчик	126,3	70,0
Өвүр	104,3	61,0
Эрзин	90,8	58,5
Чаз-Хем	86,9	67,8
Сүт-Хем	77,5	40,9
Барыш-Хемчик	77,1	49,5
Тес-Хем	74,3	45,4
Бай-Тайга	38,1	35,9

Колхозтар аттары	Районнар аттары	Ортумча-биле бир инектен саалган сүт (килограмм-биле)	1955 ч. апрель 1-де сүт саалдазы (килограмм-биле)
«Революциянын чалбыжы»	Танды	469,5	312
«Тилелге»	Бий-Хем	432,5	409,3
Кочетов аттыг	Бий-Хем	418	359,2
«Күш-ажылдың хостуу»	Улут-Хем	411	263
«Кызыл тараачын»	Бий-Хем	405	213,2
«Искра»	Бий-Хем	386	150,6
«Кызыл туу»	Каз-Хем	384	279
Ворошилов аттыг	Бий-Хем	362	210
Молотов аттыг	Каз-Хем	336	199
«Тилелге»	Каз-Хем	335	75
«Октябрь 14 чылы»	Каз-Хем	334	138

Мурнакчы фермалар

Фермалар аттары	Колхоз аттары	Районнар аттары	Инек бүрүзүндөн саалган сүт (килограмм-биле)
Туран	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем	714,4
Марачевка	«Революциянын чалбыжы»	Танды	680,1
Билелг	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем	529,4
Теп	«Тилелге»	Каз-Хем	525,3
Теп	«Кызыл туу»	Каз-Хем	502,6
Мезин	«Тилелге»	Бий-Хем	492,3
Халың	Кочетов аттыг	Бий-Хем	488,1
Теп № 1	«Күш-ажылдың хостуу»	Улут-Хем	459,8
Теп	«Кызыл партизан»	Танды	425
Могай	«Искра»	Бий-Хем	420,5
Сүш	«Тилелге»	Бий-Хем	415,9

Областын совхозтарынын инек бүрүзүндөн сүт саалдазынын талазы-биле көргүзүү

Совхозтар аттары	1956 чылдың апрель 1-де (килограмм-биле)	1955 чылдың март 1-де (килограмм-биле)
«Элегес»	768	686
«Өк»	500	240
«УТКА-нын 25 чылы»	459	304
«Барлык»	164	244

Областын совхозтарынын мурнакчы саанчылары

Саанчыларын аттары	Совхозтар аттары	1956 чылдың апрель 1-де (килограмм-биле)	1955 чылдың март 1-де (килограмм-биле)
А. Грачева	«Элегес»	1149	913
Н. Янова	«Элегес»	913	907
А. Нефедова	«Элегес»	907	867
О. Язаре	«Элегес»	867	800
Тонгак Сувак	«Элегес»	800	757
А. Бороулина	«Элегес»	757	747
А. Белова	«Элегес»	747	736
Н. Нефедова	«Элегес»	736	

Саанчыларын аттары	Совхозтар аттары	1956 чылдың апрель 1-де (килограмм-биле)	1955 чылдың март 1-де (килограмм-биле)
Н. Владимиров	«Элегес»	729	655
Домашкин	«УТКА-нын 25 чылы»	655	652
Тонгак Майлык	«Элегес»	652	650
И. Михайлова	«Өк»	650	656
Морозова	«Элегес»	656	542
В. Пискунова	«Өк»	542	508
Е. Шарина	«Өк»	508	505
Т. Андреева	«Өк»	505	503
М. Тетерина	«Өк»	503	

Саанчыларын аттары	Совхозтар аттары	1956 чылдың апрель 1-де (килограмм-биле)	1955 чылдың март 1-де (килограмм-биле)
Сат Адома	«УТКА-нын 25 чылы»	495	478
Р. Лепешкина	«Өк»	478	467
М. Жмак	«Өк»	467	466
Н. Сакова	«УТКА-нын 25 чылы»	466	462
Попова	«УТКА-нын 25 чылы»	462	433
А. Попова	«Өк»	433	430
В. Попова	«Өк»	430	425
Д. Түлшү	«УТКА-нын 25 чылы»	425	

Азырадыкчы хөөнү узуткаар

Ажылчы чоннар депутаттарынын Чаз-Хем район Советинин аягындагы комитетининге азырадыкчылар турар чурттагынын болгаш культура-амырадык, өөредилге болгаш албан черлеринин эдилер турары коммунал туудуглар Чаз-Хем суурда ээлен чей. Күрүннел туудугларын эдилеринин көрүм-турумун салгыбай, бажын көзөйлөн болгаш электр-чырыктын өртөөн төлөвейн турар чоруктар чамдык организацияларга болгаш кижилерге бар.

Септелге кенторазынын болгаш электростанциянын организацияларында болгаш чурттагычтарында алып бажын хөдөөлү болгаш электр-чырыктын өртөө 13800 рубль ажыг турар. Чаз-Хем МТС, ортумак школа, культура бажын болгаш эмнеге чери үр үнчү иштинде бажын

хөдөөлүн, электр-чырыктын өртөөн төлөзөн. Бо организацияларын септелге кенторазыга төлөөр өрөң 12500 рубль болуп турар. Коммуналыг чурттагы бажынарында чурттап турар чамдык кижилер үр үнчү иштинде бажын төлөвейн төлөвейн азырадыкчы байдалга чурттап турарлар. Районун саң килдиянын ажылдакчызы эш Шыгыжа 1953 чылдан бээр бажын көзөйлөн төлөзөннөдөн септелге кенторазыга бээр өрөң 800 ажыг рубль болгаш. Ол ышкы эштер Сундуй, Чуршова, Садолина, Прикина олар чурттап турар бажынарын хөдөөлүн үр үнчү төлөзөннөр. Бо үстүндө алы үнчүлөргө септелге кенторазыга төлөөр өрөң 1300 рубль ажыг. Бажын көзөйлөн болгаш электр-чырык

Саанчыларын фамилиялары	Районнар, колхозтар	Саалган сүт (килограмм-биле)	Саанчыларын фамилиялары	Районнар, колхозтар	Саалган сүт (килограмм-биле)
Д. Завьялова	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	913,2	Тронина	Кызыл, «ТАРН XII съездин»	421,1
М. Шумова	Танды, «Революциянын чалбыжы»	883,4	Т. Ник-кыс	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	418,1
Н. Шалмова	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	806,6	А. Яновлева	Каз-Хем, Молотов аттыг	410,7
И. Толмачева	Каз-Хем, «Тилелге»	806,0	А. Шахова	Танды, «Кызыл партизан»	410,0
З. Фролова	Танды, «Революциянын чалбыжы»	800,8	Пятикина	Танды, «Кызыл партизан»	409,0
П. Формова	Бий-Хем, Кочетов аттыг	789,5	Б. Белекпей	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	406,6
Х. Тарыймаа	Танды, «Революциянын чалбыжы»	786,4	Е. Черных	Каз-Хем, Ворошилов аттыг	403,5
Перетягина	Танды, «Революциянын чалбыжы»	774,0	В. Лукинина	Бий-Хем, «Искра»	398,8
Бильчирмаа	Танды, «Революциянын чалбыжы»	768,8	Лемасева	Кызыл, «ТАРН XII съездин»	394,2
А. Дюбина	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	729,1	Щербанова	Танды, Калинин аттыг	393,0
Тиханова	Танды, «Революциянын чалбыжы»	717,3	Хромченко	Танды, Калинин аттыг	392,0
А. Болотов	Танды, «Революциянын чалбыжы»	701,8	С. Белек	Улут-Хем, «СЭКП-нин XIX съездин»	391,4
Т. Малова	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	687,6	Н. Кара-кыс	Кызыл, «Совет Тува»	391,1
Л. Елисеева	Бий-Хем, Кочетов аттыг	681,1	Сермаа	Кызыл, «Х Улут Хурал»	390,1
И. Килина	Каз-Хем, «Тилелге»	680,0	В. Евсеев	Каз-Хем, «Кызыл туу»	389,0
А. Самарина	Каз-Хем, «Тилелге»	679,0	Д. Суван	Улут-Хем, «СЭКП-нин XIX съездин»	387,4
М. Хлебникова	Каз-Хем, «Кызыл туу»	676,0	Н. Бажур	Танды, «Кызыл партизан»	379,0
Е. Норовина	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	665,3	С. Ооржак	Чөөн-Хемчик, «Искра»	378,7
У. Садакова	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	646,4	Соколова	Танды, Сталин аттыг	375,0
Димжа	Танды, «Революциянын чалбыжы»	629,5	М. Нулова	Бий-Хем, Ленин аттыг	366,4
Чаш-уруг	Каз-Хем, «Тилелге»	612,0	С. Тамба	Бий-Хем, «Тилелге»	365,3
Вьюжанина	Танды, «Революциянын чалбыжы»	610,9	О. Опак	Чөөн-Хемчик, «Искра»	364,3
Е. Долгова	Каз-Хем, Молотов аттыг	610,9	Кегззин	Кызыл, «Совет Тува»	363,3
Т. Серенди	Улут-Хем, Маленков аттыг	591,0	Г. Чатшанмаа	Каз-Хем, «Октябрь 14 чылы»	361,2
А. Спиридонова	Танды, «Кызыл партизан»	582,0	Хаван	Чөөн-Хемчик, Ленин аттыг	355,0
И. Фелелова	Танды, Жданов аттыг	582,0	Н. Седенмаа	Чөөн-Хемчик, «Коммунистче орук»	350,9
М. Солдатова	Бий-Хем, «Искра»	567,6	Анай-Нек	Кызыл, «Тилелге»	348,8
Е. Килина	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	567,0	Ч. Ханды	Эрзин, «Кызыл сымды»	348,0
Тюлюш Валя	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	557,4	Т. Патронева	Каз-Хем, Ворошилов аттыг	345,7
Ч. Багай-оол	Каз-Хем, «Тилелге»	554,2	Бойдан	Эрзин, «Чаз орук»	344,0
Клепикова	Танды, Жданов аттыг	553,2	Г. Шахова	Танды, «Кызыл партизан»	343,0
Т. Быстрова	Танды, «Революциянын чалбыжы»	547,0	Н. Монгуш	Кызыл, «Х Улут Хурал»	342,6
Шарыпова	Танды, Жданов аттыг	541,8	Дунчук	Чөөн-Хемчик, Ленин аттыг	342,6
В. Хлебникова	Каз-Хем, «Кызыл туу»	535,6	Н. Байкара	Кызыл, «Х Улут Хурал»	341,6
О. Чимбиян	Каз-Хем, Молотов аттыг	533,5	Рагожникова	Кызыл, «ТАРН XII съездин»	341,6
Т. Чамуу	Улут-Хем, Маленков аттыг	530,0	Н. Байкара	Кызыл, «Х Улут Хурал»	336,4
С. Байкара	Бий-Хем, Кочетов аттыг	528,4	Н. Седунам	Улут-Хем, «СЭКП-нин XIX съездин»	335,5
Кандаркова	Каз-Хем, Молотов аттыг	525,3	М. Елисеева	Каз-Хем, «Октябрь 14 чылы»	335,4
З. Талбаева	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	519,4	Д. Гранкина	Каз-Хем, «Октябрь 30 чылы»	334,4
Д. Сагаачы	Эрзин, «Кызыл сымды»	519,0	Грузинова	Каз-Хем, Ворошилов аттыг	334,4
М. Тюлюш	Улут-Хем, Маленков аттыг	515,7	М. Макарова	Бий-Хем, Ленин аттыг	332,3
Х. Ник-Пехтей	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	515,0	Хандымаа	Эрзин, «Чаз орук»	332,0
Н. Стародумова	Каз-Хем, «Кызыл туу»	512,9	Дунчук-уруг	Кызыл, «Тилелге»	331,3
Ш. Барышмаа	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	500,5	Сюрюмба	Кызыл, «Совет Тува»	331,3
М. Туманж	Каз-Хем, «Кызыл туу»	500,5	Н. Чимчан	Каз-Хем, «Октябрь 30 чылы»	330,2
З. Рыженкова	Танды, «Кызыл партизан»	491,0	Л. Иргит	Каз-Хем, «Октябрь 30 чылы»	327,1
А. Манурина	Каз-Хем, «Кызыл туу»	478,8	М. Гоголева	Танды, Калинин аттыг	327,0
С. Чадам	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	475,3	Ч. Дачит	Эрзин, «Чаз орук»	327,0
Г. Татаринова	Танды, «Кызыл партизан»	472,0	Серен Маады	Бий-Хем, Ленин аттыг	326,1
А. Тимофеева	Бий-Хем, Кочетов аттыг	468,5	К. Берзина	Каз-Хем, Ворошилов аттыг	324,0
Ч. Суванж	Каз-Хем, «Сталинче орук»	464,4	Шонкумай	Эрзин, «Сталинче орук»	323,0
М. Лузина	Танды, «Кызыл партизан»	463,0	Кара-уруг	Кызыл, «Тилелге»	321,0
М. Телых	Бий-Хем, «Тилелге»	458,2	М. Маады	Бий-Хем, «Кызыл тараачын»	319,9
Е. Назанцева	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	444,0	А. Кирсанова	Каз-Хем, Ворошилов аттыг	318,9
Милохина	Кызыл, «Х Улут Хурал»	438,6	Т. Иган	Кызыл, «Х Улут Хурал»	314,7
А. Александрова	Бий-Хем, «Искра»	436,5	Сазан	Кызыл, «СЭКП-нин XIX съездин»	311,7
Кандарова	Танды, «Кызыл партизан»	429,0	Бельдет Рая	Танды, «Кызыл партизан»	310,0
С. Маклит	Улут-Хем, Маленков аттыг	424,0	М. Кыргыс	Улут-Хем, «СЭКП-нин XIX съездин»	307,7
Т. Шавлак	Каз-Хем, «Октябрь 14 чылы»	422,1	Байкара	Чөөн-Хемчик, Жданов аттыг	306,5

Ч. НИКОЛАЕВ.

Социалист тургузугун, совет улустун, Коммунист партиянын ажин тилетиме кустеринге улуг Ленин кымыгаар чок бүзүрп чораз. Капитализм-биле тайбын экономикаг чарыкша тилелген социализм чедип алып дөзүн ол ан ханы бүзүрп-биле чугаалап чораз. Ол баш бурунгаар көрүшкүндү амчырал болгаш турар. Бүгү-ле совет чүдүлери херекче алыс чорук-биле он-он чылдарга ажылдап келген кижилер, социализм челинширини бичелдерин оралдажын турган кижилер баш ону чакырып шыдаастар. Чидээлорге «Юнайтед Стайтс Ньюс энд Уорлд репорт» деп салдарлыг америк журнал чороза чаз кычча деп билез: «Дайында ургелен чүдүлү Россия дайын сөөдүдөгү он чылдарын дургузуга катан тургускан болгаш зар улеттерге бүдүрүлгенин чаз рекордтарын чедип алган. Ам болуп беш чылда орус планнар ол-ла беш чылдарын дургузуга болгашынан Штаттарыныг бодарга улеттүрүлүмкү улуг кемчээлдерге калбаргырыга санатылган».

Алдыг беш чыл—он-не сайырангай капиталист чурттары чонун кижилер бүзүрүп ошамыш продукция бүдүрүлгенин талазы-биле чедер болгаш өрттер деп СССР-нин кол экономикаг тургузганын шийтирээринин орун-биле чүдүлү бажын бээр.

Ол сорулга төгүлүгү ан кыска хуурааларда шийтирелтерин болуп болгаш шийтирелтерин-ла. Партиянын политиказын, оң айтылган планнарын бүгү совет улус болууну хан-даммындан херек кылдыр хулаң ап, оларын амчыралга бот-таптар дөң маалыгыг демсептир турар болганы-биле ол сорулга шийтирелтерин алаар. А бистин алдарлыг Коммунист партияныс ышкыш ыдыг партияга дүдүртүрүп улус болууну орунда бүгү-ле монументарлыг болгаш бөрелерин алып өртөр болгаш коммунист аялталыг тургузарынын бүгү делегейге төгүлүгү сорулааларын шийтирээр.

СЭКП-нин XX съездининг марксизм-ленинизм амчыралды бадиктаатын турар идеялары-биле сиңиккен шийтирелер Топ Комитетти догдарып партияны улам сыйып каттыштырган, чон-биле партиянын харылазын улам быгыткан. Бүгү ажылчы чоннарыг бодол чоруу күрөк, боданын илеретпешкан, Ленинградтың «Электросила» заводунун амчылачынарынын хураалдарынын бирээзинге елсара-иптекти Т. В. Горюхов мынчаар чугаалаар: — Партиянын XX съездининг хулаң амчылан шийтирелдерин сөс буруу, одурут буруу бүзүрп болгаш күч-биле, бистин Төрөөн чуртувустун болгаш совет улустун улам ындагы чечектелишкенин дугайында идеягил болгаш күштүг салым салымчыны-биле догдунган. Совет кижилер, ажылчы кижинин материалдыг болгаш улаң-бодал талазы-биле негедерин улам долу хандар дугайында мотат-шылг чок салым салымчында артык бедик хулаңга партияга чок. Мынчалар мен чүрөктин бүгү ханымын: төрөөн партия, дына!... Сен — бистин чор-парлазымы, бистин алдарымы, бистин идеялымы сен! Сөз шыгарангай удуртулган-биле бистер коммунизм келер чырык уелчире бурунгаар баш бис. Бистин чуртувустун күчү-шылмын болгаш чаалай байдалынын чаз көдүрүшкүчүгө боттарымыстын бүгү күштеривисти бөрүлөткө сөзө бүдүрүшүп тур бис! Партиянын ан хоотун өжүтүлгөнеринин улуг бөдү — орусун биргя революция

чынын кижикчилери СЭКП-нин Топ Комитетинге бижжөн чатааны чороза чаз партияга чарлаан. «Партиянын Топ Комитети, Лениннин өрөдип чоразын ышкыш, съездининг аразында «партиянын принциптеринин коллективтик камгалакчызы болгаш тайлыбырлыкчызы болуп, Ленинни шыгарангай политикаг чоруу улутурун, социализм ийитилгенин тургузушкунуну доостурун болгаш бистин чуртувуска коммунизмдин тургузушкуну чыгырып оруу-биле улусту апар чоруурун, тайбын дөң идеягил болгаш чедикширинин демселди чоруулу турарын, ол чорук бүгү делегейинг хосталга ынакшыгын улустарын ийит дөңкелчегине тазарып турарын онза өөрүшү-биле демселген тур бис...»

Бүгү совет улус-биле калы бистер болу-устун шыгарангай Коммунист партияныска салгылаар чок ынакшыкты илеретип тур бис, партиянын дугайында Ленин болза, ол—бистин үнчүлүгү, алдары болгаш арын нүгүрү — деп шынап-ла эки чугаалаан. Ол партия болза бистин Төрөөн партияныс, ол совет улусту Ленинни орук-биле коммунизмдин чырыкчыг бадиктериче апар чоруу» деп чаалаа чугаалап турар. Хооун административизмге болгаш удуртулганын канцеляржы-бюрократы методтарыга улут, четиштерин чап чажыр болгаш боттуп байдалы хөөрөдү казастар чорукка улут, дүжүмсетип, салым амыр болгаш бот оожураар чорукка улут ажыл-иштин, принципалдыг күчүгүлүг болгаш бот шүгүмчүлүг калбаргыры дөң, партиянын амчыралынын болгаш ажыл-чорудалыгын дөңкелчегин принциптерин катан тургузар болгаш улам ындай хөдүлөр талазы-биле партиянын Топ Комитетинин боттарынын кемчелерин чаалай түнөөлөр улус тодаргай-биле илереп турар. Ол чорук партияныс калбак жасаларынын политиктиг идеянын күштүлүгүн камгырып турар. Совет кижилерин чогадыкчы индустриализм болгаш энергиялык калбаргып, чарыкчы чорукту болгаш бүгү кемчелерге-биле хөдүлгөнерге ийит берип, ласкан ажыл-херек дөң коммунизм бүдүрүшү, совет кижилерин чарыкчыларын ыла бөдичип турар. Коммунист, өрттүп турар партия ак-

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң онза сессиязының ажиттынганы

СТОБОЛЖМ. Апрель 5-те Стобожымга Винтерпалаттедтиң бажынына Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң онза сессиязы ажиттынганы.

Сессияның ажилы чепселенишкениниң дүжүрениниң болган атомунг чепсепти хортугаарының айттырына бүгү-биле холбошкан.

Учен ажыг чурттардан бөлүк-бөлүк төлөдөр болгаш түс-түс кижилер сессияда келген, оларнын аразында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң дөжүтүрени, сураглыг политиктиг аймакчылар, эртемниң болгаш культураның аймакчылары, язы-бүтү күрүнелерин парламентаарының депутаттары, делегей организацияларының төлөдөрлөрү болуп турар.

Тайбың талалачыларының наднационал шимчөөшкениниң киржикчилери болза, кандай-даа дайын күзөөс кижилериниң организацияларының, хөдөөшкөн болгаш аймактар организацияларының төлөдөрлөрү болуп турар.

Тайбыңның бүгү-ндий чөвүлелиниң даргазының оралакчысы доктор С. Кичу (Индия) сессияда дарга болуп турар.

Швейцария хой-нияти аймакчылары, «Уластар аразында тайбыңны быжыткылар дөжүт» делегейниң сталинчы шайылыны лауреады дэргин Андреа Андреен сессияны киржикчилеринге байыр чедирип чүгө чугаалаан.

Оон соонда сессияның даргазы доктор С. Кичу чүгө чугаалаан, оон сессияны даргазы алдарын аана көргөскөн дөжүт сессияны киржикчилеринге өөрүп четиртегин изертткен.

С. Кичууну саналы-биле сессияны киржикчилери чоокта чаз мөчөөн сураглы хой-нияти аймакчылары Ирен Жолио Кюрианы турсаалын туруп ёзулаан.

Доктор С. Кичу сессияны чугула ужу-дузанын айттыпшаан, оон киржикчилери чугаалажып айттырлар талалы-биле хөдөөшкөн айттыр-биле боттарының саналдарын солчурун күзөп турар деп чугаалаан.

Нийти дүженишкенини таарыштырып, база каттыштырып тургаш чепселенишкенини өдөрө бүдүрүп үндүрерин совсадар чорукту чедип алып төлөдө, тайбыңны бүгү күштеринин ёзулуг кады аймакчылажына орукту сессия ажыра деп ол чугаалаан.

Чепселенишкенини дүжүр болгаш атомунг чепсепти хортугаар дугайында айттыр талалы-биле аге чугаа кылыр-биле Дж. Эндикотта (Канада) сессияны даргазы сөс берген.

Дж. Эндикот бодунун чугаазының аге-лине Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң даргазы Фредерик Жолио-Кюри болууна каалай Ирен Жолио-Кюрины мөчөөн-биле холбоштыр сессияга бөлү оурауру болгаш оон азынаны киржир арга чөс болуп турарына сессияны бүгү киржикчилериниң мурундан салгыч човаш турарын изерткен. Ирен Жолио-Кюрины мөчөөн тайбың дөжүт дөжүт кижилер төлөгө-тениниң аас-бежи дөжүт демисежи турар кижилерге улау чидирит болган деп Эндикот мөдөгөдөн.

Оон соонда Эндикот кижилер төлөгө-тениге аге чугула айттыр болу берген чепселенишкенини дүжүрениниң айттырын чугаалаан. Чепселенишкенини дүжүр дугайында дугуруушкун чедип алыр бүгү делегейге доран-на күштүг саадыларын көргүзөр ийик деп ол чугаалаан. Ол өөрө дайындай оталаар деп уластарыны шийтирлэп чорукунуң тил-дегени болуп ийик. Чепселенишкенини өдөрө бүдүрүп уластарыны аге-лине улам-аар түгө болуп, наднационал орта-ларын ыкша хой хууун хаара тырттып турар болгаш чепселенишкенини дүжүр-и бистия хунеривисте аге-не эргежоз чугула чугу болуп турар.

Инспекция болгаш хыналда чүе хуу ма-гадлаалды хандырар деп чагынын алгаш, чепселенишкенини дүжүренин «шут-ла саадып, ову бодунмас болдурун турар кижилерге хары бөө өйү келген деп Эндикот мөдөгөдөн. Бүгү делегейниң ула-старының илегеи көргүдүшкуну болгаш кыжанышкыны совсадырын негеп турар. Чепселенишкенини дүжүр дугайында чазактар аразында дугуруула-деп алына бергенде, хыналда-да, ин-спекция-даа дугайын дугуруу алыр бер-ге өвөө. Чепселенишкенин программазы-

нын инспекция болгаш хыналда бол-за, бүгү чурттарын уластарыны дет-кичезин алып хөдөөшкөн болуп.

Тайбыңны быжылаар төлөдө, ол улау ажыл-хөдөөс массаларын мобилизаастар, тайбын кожа-хөлбө турарының принцип-терин чарлаар, чазактар аразында дугу-руулаан негээр болгаш чугаалажыш-кынаарыны ёзууун тилелгезин чедип алып хөдөөшкөн уластар бугаарп тур-ар аларган деп Эндикот үргүчүлөп чугаалаан.

Тайбыңны камагаларында уластарың аралыг чорук «Тайбыңны күзөөнө — дайынга белеткен» деп эрти лозунгуу мындыг чаз лозунг-биле солтурууга че-дирер: «Тайбыңны күзөөнө» — ову бы-жылаар дөжүт, бир өвөө дайын болу бер-ге канчаар демисежи апаар ийик сен, мы-чаар шийтирлэп демисеш».

Политиктиг болгаш социал системалар-нын идеологияны ылгадыг чорук боттарының аразында идегери харыла-ларын дөжүтүп тургузар арганы язы-бүтү күрүнелерге берейн турар дөжүт политиктиг дүжүренин арга-ула-дараа бадыткап турарлар деп Эндикот оон ийик чугаалаан. Тайбын кожа-хөлбө турары-нын принциптерин бүгү уластар чугула-жып көргөн факт турда, бот-боттарына-га идегери моральдыг быжыг үндө-нир бистия хунеривисте ам түгүстү-гүн деп бугурулгит чугаалап болуп. Ол принциптерин ханымы-биле болгаш бы-жымы-биле чугулажып көргөн тууду-на тайбын үндөнирин улам быжыгар.

Уластар аразының аге-лине кандай-даа айттырларын бис чугаалажып болу-вуса, оон кол улазы болза, чепселени-шкенини дүжүренини бүгүлөй хаара туруп турар айттыры, чепселенишкени-нин өдөрө бүдүрүп совсадырының ай-тыры болуп. «Чепселенишкенини дү-жүренини хартияны» бугун биске, «Ка-тышкан Нацпарламын уластарына» хө-рөк. Бистия хунеривисте кижилер чар-лы болбас эргежоз болза, атомунг ула-сташкыны аймылындан хөдөжүт болуп эргежоз болу берген дөжүт кым-даа чугулажып барып шыдавазы чугаажы.

Чепселенишкенини дүжүрени болгаш организацияларының болгаш аймакчыла-рының улау дайызын Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң секретариатының а-жыл дептерине кошкан «Чепселениш-кенини дүжүр дугайында документилер болгаш материалдар» деп капырылгазын көрө силер.

Ол организацияларын санап адап, бүгү делегейге сураглы эртемденерин саналдарының дугайын дыңаткан, Эндикот мөдөгөдөн:

— Бистия сураглымы чүдө дөжүт, ол бүгү-нияти негелдени амылралга боттан-дырып хандырарында болгаш чепселенишкенини өдөрө бүдүрүп совсадыр болгаш аймакчылажып хортугаар дугайында уластар аразында дугуруула-жып чедип алырды болуп. Түнелелде Эндикот чугаалаан:

Дөжүлөр, тайбыңны өмүктөр! Сес-сияны аймакчылар беш хунерияны дү-жүрүндө бис чепселенишкенини дүжүр айттырыны бүгү талаларын чугаалажып болгаш ову чедипшкенини шийтирлэ-ри хандырарының оруктарын болгаш ар-галарын тывар ужуруг бис. Бистия чуга-алажылашкыны үзүндө кижилер төлөгө-тениге бистия моральдыг улау хөдөөшкенини дугайын черле утпас ужуруг бис.

Бир өвөө сессияга харысылашкыны ыл-гаш, көдүрүшкуну-биле аймакчылар болу-вуса, чепселенишкенини дүжүр-ени чедип ол шыдаар четчир күштөр болгаш медегера ам үдө уластары бар дөжүт бугурулгит бис боттарымыс-тыг чурттарымысче дөжүт чазар бис.

Тайбыңны Бүгү-делегей Чөвүлели бодунун бүгү ажыл-чорудугаанын тай-быңны хөдөөн камгалап турар бүгү кижилер-биле найырады болгаш кады аймакчылажып дилеп тыварын үргүчү-лээр. Тайбын кожа-хөлбө турар болу-рунга бистия бугуруулажып келген болгаш чайгылыш чокка быжыгып турар. Бис аар болгаш чепселенишкенини дүжүр дугайында чазактар аразында дугуруула-деп алына бергенде, хыналда-да, ин-спекция-даа дугайын дугуруу алыр бер-ге өвөө. Чепселенишкенин программазы-

нын инспекция болгаш хыналда бол-за, бүгү чурттарын уластарыны дет-кичезин алып хөдөөшкөн болуп.

Бельяда «Совет фильмерниң неделезының» байырлыг ажыдышкыны

БРЮССЕЛЬ. Силинге уран-чүдөдери-ни Ордунуун Брюссельде бажынына «Совет фильмерниң неделезының» бай-ырлыг ажыдышкыны болган, ову апрель 6-дан 12-ге чедир эрттирер.

Бельгияны «и-нияти» өмүк-ө-зүлө чыратышкыны министри Лео Боллар байыр чедирп чүе чугаалаан. Бельгияны болгаш Совет Эвиелиниң уластарының аразында улам-на сырың харылааны тургузарына «Совет филь-мерниң неделезының» улау ужу-дузанын ол демдөгөдөн.

ССРЭ-ниң Бельяда алчын В. И. Авидов, совет кино аймакчыларының делегацияны баштамы А. Давидов, делегацияны келтигү кино режиссеру Ф. Эрлер олар Бельгияны болгаш Совет Эвиелиниң уластарының аразында най-

ырадыг харылааларын хөдөжүрениге «Совет фильмерниң неделезының» ужу-дузанын боттарының хары чугаалаанын база демдөгөдөн.

Байырладыг келешкени доозулган сө-лүдө «Салин» деп документалдыг фильмин болгаш «Доозулган тоожу» деп уран-чечен фильмин көргүстөк.

Совет фильмерниң неделезының бай-ырлыг ажыдышкынына Бельгияны хааны Елизавета, белги чазактын бежи-гүннери, парламентиниң депутаттары, парламанын төлөдөрлөрү олурушкан.

Фильмерниң доозулган сөзүндө хаан Елизавета совет делегацияны келти-гү-нери-биле беседга кылган. ССРЭ-ниң Бель-гияда алчын В. И. Авидов беседга киришкен.

(СЭТА).

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕСИ: Кызыл, Шетинин кулумчуу, бажы № 3 ТЕЛЕФОНАНЫ: редакторун 3—62, редакторун оралакчыны, иштиги информация килизиниң — 3—88, харысылашкы секретарины 4—98, партийжи амыдырал, пропаганда, улауру болгаш транспорт, көдө аймакчы кидистериниң 3—68, култура болгаш амыдырал, чага кидистериниң база бухгалтерияны 3—65.

Герман Демократтыг Республикада заводтары болгаш фабрикалары чанында өөредилге комбинаттары база профессионал школары организа-тынган, мында аймактар бүдүрүлгө мергежилини чедип ап турар. Мындыг шко-ларыны бирээзи Премияда Фридрих Энгельс аттыг кылымал торгу бүдүр-сө фабриканы чанында организа-тынган.

Чурукта: профессионал школарыны химия лабораториясында.

Центральнойдыг фотоу.

ГДР-ниң хүрөң хөмүр даш болгаш даг руда үлөмүрүнүн хөгжүлдөзи

БЕРЛИН. Герман Демократтыг Респу-бликаның үдөс ажыл-агыйында хүрөң хө-мүр даш болгаш даг руда үлөмүрү улау-жур-дузанын болуп турар. Бирги беш чылдын (1950 — 1955 чылдарыны) дүжүрүндө республикага хүрөң хөмүр даш тывыжы 46,5 хуу өскөн бол-гаш 200 миллион тонна четкен.

Бирги беш чылда бар турар шахта-ларын бүдүрүлгө күчүлери улау-жур-ду-занын болуп турар. Комбинат чыл санында 32,8 миллион тонна хүрөң хөмүр даш-ты аймакчылажып болгаш 2,5 миллион тон-на көстө, 3 миллион кубометр газы ба-за 900 миллион киловатт шак электр-и энергияны берген турар.

Бирги беш чылдын дүжүрүндө респу-бликага 4 катап өскөн демир руда тывы-жы ийги беш чылда барык-ла 50 хуу көзүдүр. Пирит, аар шпат болгаш сланец аймакчылажып болгаш 30—50 хуу өс-көн.

(СЭТА).

СЭКП-ниң XX съездинин түнелдерин Польшада чугаалажып турар

ВАРШАВА. Польшаның Каттышкан аймакчы партиязыны өөредилге орга-низацияларының партия активиниң ху-раалары Польшада эртин турар. Хураалар Сталинградка, Бразовкага, Вроцлавкага, Ольштынга, Быдгошине, Белостога болгаш Кельцка болуула. Хурааларга ПША-ның ТБ-нын бирги секретары Э. Охоб, ТБ-ның Политбюро келтигүнери Ю. Циран-

кевич, Ф. Мазур, Ф. Южак, ПША-ның ТБ-нын секретары Е. Альбрехт чүе чугаалаанар.

ПША-ның организацияларының айма-чорудугаанына СЭКП-ниң XX съездин-и шийтирлэри улау ужу-дузанын партия активини хурааларының киржи-чилери демдөгөдөн турган.

(СЭТА).

Кыдатта дээди өөредилге хөгжүлдөзи

ПЕКИН. Дээди өөредилге черлеринге өөренкичилерин хүлөп алырын калбартыр дугайында шийтирлэри КЭР-нуң Күрөө чөвүлөй хүлөп алган, ол шийтирлэри ёзуулар Кыдаттың дээди өөредилге чер-леринге бөс чылын 170 муң студентлер хүлөп алынганын турар, тодаргайлаарга бирги беш чыл планын ёзуулар бөс чылын көдүргөнгөндө 40 муң кижини хой кы-дыр хүлөп алыр.

Ортумак школары доосканнардаи анында институттарга кирериниң шыга-лааларын аймакчылар, халашкан дайы-

чылар, күрөө албан черлериниң болгаш бүдүрүлгелерин аймакчылары, аге школарыны башкылары болгаш өскө-лө-дө туткан турар. Дээди өөредилге чер-леринге кирериниң шыгааларын туду-рын күзөө анык аймакчыларга күрөө бүдүрүлгелери болгаш дээди өөредилге-ни министрствозу бүгү таланы дузазын че-дирген турар. Кирериниң шыгаала-ларын дугуруулаа белегелдиги үзүндө оларга шөлөөлөрү тыпыс болгаш тускай дузалачыларын үндүрп берген турар.

(СЭТА).

Румынияда часкы хову ажылдары

БУХАРЕСТ. Сөзүгү хунерде тургусту-гун чыгыг агаар Румынияның хой нуруу-зунга часкы хову ажылдарын аге-лээр-и арганы берген. Тимшоор областа 22 муң акжы гектар, Орад областа 11 муң акжы гектар шөл тарыттынган. Дыкка хой шөлү ол ыкшап Клуж, Сталин, Констанца, Хунедоар болгаш өске-даа областтарда та-раан.

Бо чылын машина-трактор станция-ларыны кылыр хову ажылының хөмчө-ли 1955 чылдын деңгелин 29 хуу ажар.

(СЭТА).

Индияга металлургия заводун тургузарына Совет Эвилели дузалап турар

ДЕЛИ. Совет Эвилелиниң дузалачыны-биле Бхилинде туруп турар металлургия заводун деринерге Совет Эвилелиден дериникчилерин Индияга чорударына хамаарышкан дугуруулаага чокта чаз Делите ат салган. Ук дугуруулаага дүш-түрүш чылдарын дүжүрүндө ССРЭ-ден 553 муң рупий нийти өртөктүг дерини-кинини чазы кылдыр чорудуп берген турар.

Металлургия дериникчилерин, оон ип-тинде кокс химиктиг, домна, мартен, про-кат дөжүрениге, агломерация дөжүр-ениге, электротехника, станок де-риникчилерин, завод транспортуна ажы-лаар кол шимчээр составты Индия аа-ган турар. Дериникчилериниң монтаж-и совет тускай эртемчилериниң удуруу-ла-зы-биле кылган турар. Индия тускай эртемчилер ССРЭ-ге келген, совет завод-тарга дериникчилерини белегелдери-биле тывар арганы дугуруулаа база көрүп турар. Индияга кылдынып болуп дерини-

кини индий бүдүрүлгелерге белегел-дөр дугуруулаага айткан.

Совет организацияларының өмүк-ө-зү-лө-дөн ССРЭ-ниң Индияда алчын чериниң экономикактиг чөвүлөкчизи В. А. Сергеев «Техноэкспорт» деп бүгү-эвилел экспор-типорт каттыжышкынының төлөдө-ви-шаан, ССРЭ-ниң кара металлургия ми-нистриниң оралакчысы В. В. Хлебников кол берикчини—ССРЭ-ниң кара метал-лургия министрствозун төлөдө-ви-шаан, дугуруулаага ат салган.

Индияны президентиниң даасканын ёзуулар Индияны чазаның өмүк-ө-зү-лө-дөн металлургия үлөмүрүнүн министр-ствозун секретары С. Бхутхалингам дугуруулаага ат салган.

Бээр дериникчилериниң хөмчөөлү улау-жур-дузалаага айткан өртөк-түнөр хой-даа болза, найыралдыг ёзууна бол-ган чугаалажышкынаар заводтун ту-дунуң дугайында мурунда дугуруула-га айткан дуураазына мурна чедипш-киниг доозулган.

(СЭТА).

Тибетте чазаклыг чаа орук

ПЕКИН. Синхуа агенталелиниң дына-дып турары болза, Тибетти мурнуу ке-зөөдө узун дурту 200 километр Даңгыз-Ятуг аразыны чазаклыг чаа орунда шимчөөшкени ажиттынган.

Чазаклыг чаа орук Ихаса дамчыттыр мурнуу Тибетти Кыдаттың өске район-на-ры-биле каттыштырар болгаш Кыдат биле Индияны аразында салгыны чигидиги ту-рар.

(СЭТА).

КНО-нуң Европага хамаарыштыр Экономикактиг комиссиязының XI сессиязының ажиттынганы

ЖЕНЕВА. КНО-нуң Европага хамаа-рыштыр Экономикактиг комиссиязының XI сессиязы Женевага Нацпарла ордузунга чокта чаз ажиттынган.

Сессияны ажилында ССРЭ-ниң, УССР-нун, БССР-ниң, Польшаның, Чехослова-кияны, Югославияны, Англияны, Фран-цияны, АБШ-тың болгаш өске-даа чурт-тарын төлөдөрлөрү, а ол ыкшап ча-зактын өвөө организацияларының база КНО-нуң тускай албан черлериниң тө-лөдөрлөрү киржип турар. Совет Эви-линиң делегацияны ССРЭ-ниң даштыкы салгы министры И. Г. Кабанов, УССР-ниң делегацияны Украинаның салгы министры Г. Л. Сахановский, БССР-ниң делегация-ны Белорусияның салгы министры Ф. Л. Колосов олар баштап келгенер. Австрия, Албания, Болгария, Венгрия, Ирландия, Италия, Португалия, Румыния болгаш Финляндия ыкшап мындыг дос чурттарын төлөдөрлөрү КНО-нуң Европага хамаарыштыр Экономикактиг ко-

миссиязының сессиязының ажилына бир дугурунда бажылар эртегип киржип ту-рарлар. Германияның Федералдыг Респу-бликазы болгаш Испания сессияга база бир дугуура-ла киржип турар.

Сессияны Ю. Бап-Суки (Польша) ажи-ткан. Сессияны киржикчилеринге ол бай-ыр чедирбашаан, Европа күрүнелериниң аразында экономикактиг кады аймакчы-ланы хөдөжүр хөдөөс КНО-нуң Европа-га хамаарыштыр Экономикактиг комис-сияны ролон демдөгөдөн. Комиссияны күтсөкчи секретары Г. Мюрдаль дараа-зында чүе чугаалаан.

КНО-нуң кол секретарының дузалачы-сы Ф. Де Сейн сессияны киржикчиле-ринге байыр чедирген.

Сессияны баштайгы хүнүнүн хурамы оон-биле доозулган.

Дараазында хүнө сессия бодунун хүн айттырын чугаалажып киришкен.

(СЭТА).

Аллахбадда болган митингге Нерунун чугаазы

ДЕЛИ. Аллахабадда болган митингге Индияны премьер-министри Неру чүе чугаалаашаан, Индияга Кашмир кат-тышкан, а мичангыш юридиктиг болгаш конституциалдыг болалар-биле алырга Кашмир Индияны кезе болуп турар деп база катан мөдөгөдөн. Кашмир айттыры-ны талалы-биле Н. А. Бугганин болган Н. С. Хрущев олар Индияны дөжүт деп Неру медегелдөө олурушканын адыш чазакчыларын-биле утканнар.

Нерунун медегелдөөнү база, Индия үлө-түр революцияны аге чазакчында турп-турар, мычаарга оон үндөнирини сөзүгү беш чылдары салдынып тургустуган. Оон чугаалааны болза: «Чурттуң ни-тигге үлөтүр революцияны боттаны-маны күзөп турар бис, мычаалар ову аар өртө-биле салгы алып апар бис». Политиктиг хөдөлгөни Индия чедип ала-

ган, мычаарга экономикактиг хамаарыш-пач чорукту ол ам чедип алып ужурут деп Неру уламчылап чугаалаан. Беш чыл планын күтсөдери экономикактиг хөдөл-гөни чедип алырчыне орукта шын бажы болуп турар.

Ийги беш чыл планын ёзуулар маши-на туудуун үлөтүрүп тургузарын көр-дүрүп турарын айттыпшаан, Нерунун чугаалааны: «Машиналарын дашкаартап киир сөөртүп алыр бир өвөө үргүлчү-дөр болу-вуса, дараанымыс ол. Аар үлөтүрүп тургузарын мычанга бисе эргежоз чугула болуп турар». Ийги беш чыл планын күтсөдери хөдөлгө хө-дөлгөниң 90 хууун индий үдөс кү-тсөдөр, мычаарга аркан 10 хууу эконо-миктиг дузалачыны хөдөжүр-биле даш-каардан кирген турар деп Неру чуга-лаан.

(СЭТА).

Исландияны Даштыкы хөдөө министриниң медегелели

ПАРИЖ. Франс Пресс агенталелиниң корреспондентиниң Рейкьявиктен дына-дып турарын ёзуулар алырга, Исландия-ны даштыкы хөдөө министр Гудмундсон радио дамчыттыр чүе чуга-лаашаан медегелдөөнү болза, атлантика-ның улау күрүнелеринге казан агрессия кыжамнай турар үдө Исландия болу-нун деңизкөригге даштыкы шериглерин туруп турары-биле чепсөөрөжип шыда-вас.

Гудмундсонун чугаалааны болза, ат-лантика палатында Исландия 1949 чыл-да каттыжып кирген, мычаарга оон де-ңизкөригге даштыкы шериглерин тургу-зар дугайында айттырыны ол чугаалажып көрбөөн. Гудмундсонун боданын ёзуулар

адырга, дайынны кыжанышкынының 1951 чылда тыттып турганы-биле хол-боштыр Исландия америк шериглери Бельгияке тургузарына чепсөөрөжипкен. Ам 1956 чылда НАТО-нуң күрүнелеринге дайын кыжамнай турар чүе төлөдө Исландияны деңизкөригге даштыкы шериг-лери тургузарыны эргежоз чугула болу-нун деңизкөригге даштыкы шериглерин туруп турары-биле чепсөөрөжип шыда-вас.

Гудмундсонун оон ийик медегелдөөнү болза, НАТО-га кирип турар күрүнелер-ниң аразында салгы иштежилгези кам-хайыра чок характерлиг болуп турар, мы-чанга ол иштежилгези Исландия кога-ралдыг болган.